

ЗНУЖ ЗО

Літературний додаток до щомісячного часопису творчої молоді «Смолоскип України»

Травень 2012

Діагноз — пострадянська біла гарячка

Прошов Крим, Рим і мідні труби... Так з упевненістю можна сказати про польського репортера Яцека Гуго-Бадера. Щоб описати соціальні наслідки розвалу Советського Союзу, журналіст «Газети Виборчої» об'їхав Росію від Москви до Владивостока, подорожував по Придністров'ю, Донбасу та кримському півострові. Про те, у що перетворилося їхнє «світле майбутнє», йому розповіли бездомні, наркомани, гіпі, неформали, сектанти, віл-інфіковані та алкоголіки. Усі вони шукали альтернативу реальності, в якій опинилися. Гуго-Бадер — альтернативний спосіб її зображення. Опубліковані під назвою «Біла гарячка», нещодавно репортажі Гуго-Бадера вийшли в українському перекладі.

«Убиваючи себе, ти розвалюєш Советський Союз». Саме так — завдяки наркотикам та пиятикам — російські гіпі 70-тих робили революцію. Попри глобальність проблематики, Гуго-Бадер обирає досить безпретензійний ракурс зображення. Про імперію розповідає від імені представників соціальних низів, субкультур і андеграунду. Для своєї мандрівки польський репортер купує в Москві «уазик», дещо з подорожнього провіанту і просто вирушає на схід до тайгових лісів Сибіру. Дорогою радо підвозить пасажирів, за що вони мають розповісти йому свою історію та сфотографуватися. Але коли у тридцятиградусний мороз на бездоріжжі в нього ламається машина, ніхто не

зупиняється на поміч. Ця байдужість не спинає і Гуго-Бадера — у найближчому населеному пункті він уже готовий випити чарку разом із наступним респондентом і пережити з ним його розповідь.

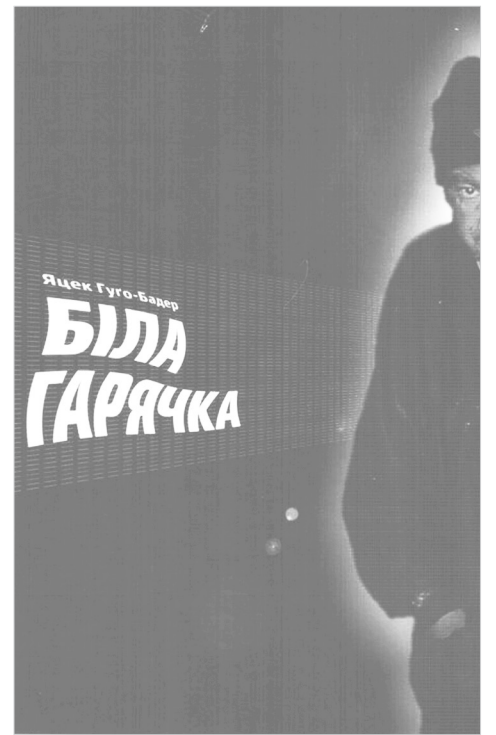
Автор «Білої гарячки» будує свою розповідь на основі документального матеріалу зі свідчень респондентів, щоденникових записів та нотаток під час своєї подорожі. Фактаж набуває ще більшої ваги у поєднанні з уривками «утопії» 1957 року під назвою «Репортаж із XXI століття». На відміну від фантастів-письменників, репортери «Комсомольської правди» не боялися писати прогноз недалекого майбутнього, який Гуго-Бадер так безцеремонно перевіряв на правдивість, зіставивши з дійсністю.

Читаючи «Білу гарячку», дивуєшся, як автору вдалося поєднати в одній книжці настільки різні інтерв'ю — опитати і українських шахтарів, і сибірських евенків. Тим паче, важко повірити у те, що в цих людей колись було спільне минуле. Радянське життя пропонувало однакові умови, які називалися «рівними», одні культурні цінності, які визнавалися «правильними». Врешті, й українці, й евенки після розвалу Союзу почуваються однаково — стають самогубцями і співаються. Уніфікація як проблема звучить у розповіді Гуго-Бадера також завдяки представникам андеграунду. Панки, рокери і металісти згадують про розквіт субкультури у 90-тих. Лідер фолк-рокового гурту «Іван

Царевич» та автор патріотичного хіта «Россия вперед!» Валера говорить: «Що більше молодь буде слухати нашої музики, то менше питиме пепсі-коли. Якщо не заплатиш круглої суми, тебе не впустять ні на радіо, ні на телебачення. Двоє-троє людей вирішують, що любить увесь народ. А росіянин лежить на дивані, б'є байдикі і їсть, що йому піднесуть».

Книжка польського репортера на 70% складається з діалогів. Це додає викладу особливого динамізму, а ще подає мовний портрет кожного із респондентів. Гіпівський сленг як альтернатива «новомові» вражає несподіваністю неологізмів та різноманіттям. Гуго-Бадер присвятив йому окремий розділ, де за словниковим принципом від А до Я читач може знайти пояснення жаргону «волохатих», тобто гіпі. А також дізнатися, що мова гіпі творилася на основі чотирьох складників: англіцизмів, молодіжного сленгу, лексики з півдня СРСР, куди щоліта вони їздили по марихуану, та тюремного жаргону.

Замість усемогутнього генсека компартії, пише Гуго-Бадер, на пострадянському просторі тепер вірять у живих Ісусів Христові. У Росії їх аж три, у кожного тисячі послідовників. Сектантство можна вважати логічною реакцією на культивованій у радянські часи атеїзм. Та й яка різниця — обожнювати колишнього мільйонера, а тепер Учителя Віссаріона, чи російського чинного президента? Бізнесмен Світлана з Ялти зізнається Яцеку, що голосувала за Януковича

Яцек Гуго-Бадер. Біла гарячка. З польської переклав О. Сливинський. Київ, «Темпора», 2012

за порадою святих отців з монастиря під Москвою. Інший ялтинець Віктор Лопан на вибори ходив із освяченим фото Ющенка.

Бадер не жаліє читача. У тексті 44 рази трапляється слово «померти», «вбити», «смерть», 11 разів — слово «рушниця», 15 разів — слово «горілка». Незважаючи на це, про фізичні і духовні суспільні рани польський репортер вміє розповісти драматично і граціозно водночас. Вибухи на донецькій шахті імені Засядька пролунали трьома гучними ударами. Автор «Білої гарячки» присвячує загиблим та їхнім родинам цілий «розділ-симфонію». Impeto, Furioso, Serioso — латинські підзаголовки, що визначають мінорний супровід оповіді. Проте особисто в мене вони чомусь викликають асоціації зі списком медпрепаратів із лікарського рецепту. Цікаво, чи виліковний синдром пострадянського суспільства, який діагностував і описав у своїй книзі Гуго-Бадер?

Катерина Міщук

Святослав Липовецький
Обличчя зв'язки
Стрілецькі світлини

Львів, Видавнича компанія «АПС», 2012 (96 с.).
Ціна: 49 грн.

Впродовж майже століття від дня створення Легіону Українських Січових Стрільців побачили світ сотні книг зі спогадами, історією та світлинами першої у новітній час української бойової формації.

Це видання вперше пропонує читачеві широкую підбірку фотографій із Віденського (нині Бродівського) архіву УСС. Окрім більше ста оригінальних світлин, у книзі вміщено біографічні довідки вояків, цікаві зразки документів, спогадів та стрілецьких поезій.

Оксана Луцкевська
Золоте колесо року
Збірка оповідань

Київ, «Смолоскип», 2011 (104 с.).
Ціна: 40 грн.

«Золоте колесо року» — збірка оповідань і казок, присвячених народному святковому циклу. Він охоплює як великі християнські свята — Різдво, Благовіщення, Великдень, Спаса, Покрова, — так і менш відомі, наприклад, Тепло Олекси, «коли риба-щука лід розбиває — зиму проганяє».

Від інших видань зі схожою тематикою ця книжка відрізняється тим, що герої оповідань — сучасні діти, котрі мешкають здебільшого у великих містах.

Тамара Денисова
Історія американської літератури

Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. Київ, ВД «КМ Академія», 2012 (487 с.). Ціна: 85 грн.

Друге видання першої написаної в Україні систематизованої історії літератури Сполучених Штатів Америки, в якій докладно і виважено представлені основні течії, напрями, феномени, постаті, твори, найяскравіші й найвпливовіші в художньому доробку країни, вагомий для світового літературного процесу. Автор, що майже півстоліття присвятила вивченню предмета, вільно оперує величезним обсягом художніх творів різних жанрів, спирається на новітні теорії й методики дослідження.

Станіслав Вінценз
На високій полонині

Переклад Т. Прохаська. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2011 (640 с.). Ціна: 94,50 грн.

Роман «На високій полонині», написаний Станіславом Вінцензом у Швейцарії і виданий у Варшаві у 1936 р., став першою книжкою багатотомного полотна про Гуцульщину, де зібрано величезний етнографічний матеріал, показано побут, звичаї, культуру гуцулів. Він сам писав, що його призначення «відкривати світові барви та історію Гуцульської Верховини». «На високій полонині» порівнюють з «Тінями забутих предків» Михайла Коцюбинського та творами Гната Хоткевича про опришків.

Даніель Кайзер
Дисидент. Вацлав Гавел

Київ, «Темпора», 2012 (424 с.).
Ціна: 62 грн.

Книга присвячена біографії видатного чеського політика та драматурга Вацлава Гавела: його походженню, дитинству, юності та зрілості.

Покликаючись на листування та зведення спецслужб, автор описує, як Гавел поєднував успішну драматургічну кар'єру з дисидентською діяльністю.

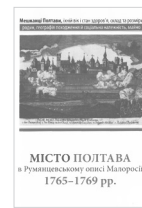
Розповідь закінчується тоді, коли всесвітньо відомий драматург Вацлав Гавел балотується на посаду президента Чехословаччини і закінчує свою кар'єру дисидента.

Агатангел Кримський
Повістки та ескізи

Київ, «Твім інтер», 2011 (424 с.).
Ціна: 47,50 грн.

Оповідання відомого сходознавця, автора оригінальних поезій та прозових творів Агатангела Кримського. Частина з них була опублікована у сімдесяті роки. Інші, які тоді були вилучені, масовим тиражем оприлюднено вперше — «Дивна пригода», «Виривки з мемуарів одного старого гріховоди (Матеріали для діагнозу psychopathiae sexualis)», «Psychopathia nationalis (Дещо з невропатології, дещо з етнографії, дещо — так собі дещо)», «В вагоні (Дорожні сценки. Із щоденника)».

Місто Полтава
в Румянцевському описі
Малоросії 1765–1769 років

Упорядник Ю. Волошин.
Київ, «Наш час», 2012 (576 с.). Ціна: 57 грн.

У виданні представлено переписну книгу одного з полкових міст Гетьманщини — Полтави, створену під час проведення у 1765–1769 роках найповнішого з усіх здійснених у XVIII столітті переписів населення — Румянцевського опису Малоросії.

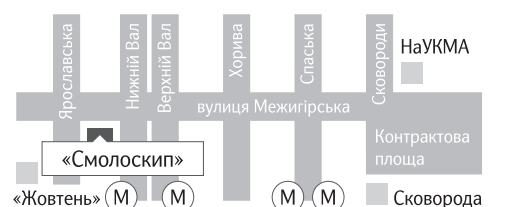
Тут є інформація про мешканців, їхній вік і склад родин, походження, майно, про топографію міста, розташування громадських споруд і міських вулиць, кількість дворів, їхні розміри та населеність.

Володимир Єшкілев
Усі кути Трикутника:
Апокриф мандрів
Григорія Сковороди

Київ, ВД «Академія», 2012 (248 с.).
Ціна: 50 грн.

Володимир Єшкілев пропонує не просто життєпис, а художній роман, в основі якого — пригода. І цього разу він не зраджує собі в намаганні по-своєму роздивитися малодосліджені сторінки української історії. Пригода об'єднує зображені в романі події, що належать і теперішньому часу.

Ці та багато інших книжок українською мовою можна придбати у книгарні «Смолоскип» за адресою: Київ, вулиця Межигірська, 21 (поруч зі станцією метро «Контрактова площа»)

Олена Пашук

Луцьк. Народилася 1982 року. Належить до найвідоміших представників молоді волинської поезії. Авторка шести книжок, лауреатка премій «Благовіст», «Смолоскип» та інших. Також Олена Пашук — літературознавець, написала і захистила дисертацію про творчість Василя Голубородька.

Її вірші переважно римовані, силабо-тонічні, в них використовується багато міфологічних мотивів, які накладаються одночасно на іронічний психологізм та на сентиментальні настрої. Цікаве поєднання традиційного дискурсу з новаціями дев'яностих-двотисячних років.

а вона біжить за тобою
біжить падає збиває коліна
об хмари гіпсові
ями повітряні
небо синє
їй би хоч раз торкнутись
подолу твоєї мантиї
бути твоєю жертвою
в темній тюремній кімнаті
в одній павутині

дивитись як йдеш по воді чекаючи на пероні
бути дзвінком пропущеним
в тебе на телефоні
дістатися твого мозку
до самого несвідомого
плисти за твоєю сльозою дорогою довгою
в море червоне

прощати твоїх ворогів
скидати в архів колишніх
жінок — рослин однорічних
з волоссям пишним
почни все із чистого аркуша
чистого ліжка
візьми псевдонім зроби собі нову стрижку
і досить більше гадати
що всі навколо в ливреях
бачити в дзеркалі лице Доріана Грея
спиняти годинник і причащатися вічністю
в той час як горить над свічкою
твоя Галатея

ти простягни їй руку
риму
чи знак питання
бо що як не перша вона а остання
надія муза чи героїня твоїх бестселерів
що швидше за все потоне в останній серії
мухою в ложці кохання

Цить! Не закочай тупих істерик,
не бігай Мінотавром по сотах.
Бо невзабарі прийдуть волонтери,
насиплють каміння тобі до рота.

Краще мовчати, ніж різати тишу
пилкою-матом, вже ліпше вени.
Прислухайся. Чуєш? Голос Всевишній
зловили твої антени.

Тобі пропонують персидський килим
чиєсь ручної річної роботи,
і поряд дві свіженькі могили,
відкопані за суботник.

Хочеш приляж, так легше звикнути,
розкидай довкола насіння ірисів.
І поки забули сонце вимкнути —
грійся.

Я не Тетяна, листів не писатиму, не поцілую два рази на здачу. Може, хіба що в житті дев'ятому тебе я пробачу. Бачиш: пачка, пуанти, озеро сцени, на воді танцюю під музику Баха, а знаєш, напевно, у тебе в генах відсилати усіх... в Айдахо. Або ще й далі — до Оклахоми, де як завжди нікого вдома, і тільки вітер цензурним матом пише мінливу історію штату.

Не Пенелопа, чекати не буду, я не маяк для гульвіси-баркаса із Амстердама або із Лурда, самотність мені протипоказана. Самотність викручує мізки і руки, вбиває тіло цвяхом у ліжко, коли ж я сліпцем іду на звуки, вона щосили притримує віжки... бо я не звикла сама і надовго, хоч крила відріж серпом веселки — равликом вилізу з тіла свого й полізу шляхом з варяг у греки...

хтось відігнав гієни снів
пішли в атаку губи пальці
скажи чи хочеш ти мене
як я тебе неандертальцю

дітей заради вже давно
не я вони мене чекають
а я не йду не можу не
бо
раптом
Каїн

скажи мені який з вогнів
є першим і в якій печері
дванадцять вас було всього
і чи свята була вечеря?

чи справді жінка там була
чи може біла тінь її?
все рвала коси на собі
тулилась боязно до стін і

сина кликала
чи він
зачаття хворої уяви?
в печеру зазирає ніч
а тіло смочуть зорі-п'явки

хтось відігнав гієни снів
як я тебе неандертальцю
чи справді жінка там була?
відбитки крил відбиткам пальців

хвости
це єдине
що залишиться після нас
на місці злочину
нащадки вивчатимуть за ними
розміри наших тіл
і наших душ глибини
і ніяк не розумітимуть
що ми шукали на цій лисій
як череп планеті

вони йтимуть по наших слідах
о так
наші сліди їм якраз впору
вони так само дійдуть до води
вони так само не підуть по воді
вони теж хворітимуть
на Ікарів комплекс

насправді
те що ми шукали
було поряд
насправді
їти по воді — це їти небом
розлитим у воді
насправді не можна знайти те
чого ми не губили

Твоя не-Ребекка

Випуск 30 (травень 2012)

Літературний додаток до щомісячного часопису творчої молоді «Смолоскип України»
Свідоцтво: KB № 4040 від 15.02.2000

Погляди авторів публікацій не завжди збігаються з точкою зору редакції.

Видавництво «Смолоскип»

Телефон: (044) 425 23 93
Адреса: 04071, Київ, вулиця Межигірська, 21
Сайт: www.smoloskyp.org.ua

Редакційна колегія:
Ольга Погинайко, Ростислав Семків, Олег Коцарев

Любов Якимчук

Народилася 1985 року в Первомайську на Луганщині, жила в Києві, Львові, а тепер знову в Києві. Авторка книжки «, як мода».

Багато в чому Любов Якимчук у своїй творчості прагне продовжувати експерименти ХХ століття, як раннього, «семенківського», так і пізнього, передусім «голубородьківського» (цей поет торкається обох добірок нинішнього числа «Знака»). Експериментує й на межі видів мистецтв (відеопоезія, музично-поетичні перфоменси). А разом з тим не цурається й дещо очудненої зворушливої любовної лірики.

Poetry Relations, або Мій канон

(поема, яка буде писатися й писатися)

поети різняться за градусом по цельсію за градусом алкоголю та обертами кілець довкола планети власного я і за близькістю сорочки до тіла але ви забудьте про це — читальникам не треба знати ким насправді є поети викиньте ці слова на смітник вашої пам'яті нехай перегниють як коров'ячий гній на городі одразу до справи можливо навіть кримінальної бо ці поети не полишають мене у спокої навіть уві сні

Бодлер холодить Бодлер посипає різкими прянощами язика аніс освіжає і викликає бажання виплюнути приторний плячок не можна стільки їсти коли був голодний стільки ночей Війон би вас повісив а Бодлер крижаними пальцями вириває приправленого язика як бур'янець що виріс але нікому не потрібен аааааа

Рьокан на звук як пташиний спів Рьок-рьокан дзвінкий і ніжний як струмочок чистої води безалкогольної і негазованої води, що народжується на самій поверхні води, що народжується на самій поверхні рока на вигляд, як дракони, що відлітають у вирій дихаючи на прощання вогнем махаючи в повітрі червоними лапками

до речі, про птахів Голобородько теж уміє літати як вірш, що ніколи не починався — ніколи не закінчиться

почерк тріщить морозами так розколюють лід на ріці так тріщить кардіограма і дроти високовольних передач лід навіть не схопився кардіограма зупинилась у дротах немає електрики і навіть холодильник стоїть розпахнутий як душа — на всі чотири сторони світу

годинникові механізми сніжинок намотують мотузки часу і важко риплять під ногами людини-фабрики здорова сніжина — бульденеж — пробила голову випадковому перехожому приїхала швидка і міліція червоне і чорне красиве і корисне усе зібралось тут на одному місці злочину — Не треба плакати пані Не треба плакати дівчинко Ми зашиємо вашому перехожому голову І буде жити довго і щасливо Довго і щасливо

Голобородько сходить щоранку в Луганську — східніша Україна тільки в Сибіру — сходить якимось гарячим кавуном сонця з ліжка-полочки для книжок він підходить до вікна на одній нозі і кукарікає півником-льодяником ку-ку ку-ку та летить у вирій Михайль Семенко поет космічний його знають марсіани, а не українці Семенко кучері завиває на трубах заводів щоб опалювальний сезон не закінчився нагло як буває життя перерветься тобі в 37-му і — мертвопетлюєш довго-довго

є поети теплі, а є красиві але про красивих напишуть дівчатка в блогах мене ж найбільше зігриває Богдан Задура він зігриває моє серце мою душу мій розум своїми шепотливими віршами вільними як вітер випечений у мушлі на якесь велике свято як Різдво чи Великодень він зігриває моє серце мою душу мій розум але найбільше він зігриває мої ноги коли ступаю долонями які ворухатися і лоскотувати п'яти асфальт розкритими обіймами кидатися мені до ніг розкритими обіймами долонь навіть коли я боса іду фруктовим морозивом снігу у цей час мої ноги зігриває Богдан Задура зігриває шкарпетками — скоро вже два роки я носу його блакитні шкарпетки і не можу натішитися — так довго шкарпетки не живуть тільки вірші

19–20 квітня 2012

там є ще сніг ще трохи білого снігу сніг тепер виробляють штучно у храмах наших холодильників а ціле місто стоїть чорне і пише колючим почерком цей віршик

10 січня 2012. Для М. П.

покотився череп — черепки якогось трипільського глека — Три поля бою перейшла, три пожежі перетерпіла, а такого ніжина не бачила, — сказала лікарка чорним по білому чорним по білому сказала лікарка із маленьким хрестиком на грудях

певно важко нести хрест якщо він червоний якщо він такий червоний певно важко бути міліцією коли державні закони не виконують навіть ці білі важкі сніжини

9 січня 2012. Для М. П.

Надруковано ТОВ ПК «Інтерекспресдрук»

Адреса: Київ, вулиця Сім'ї Сосніних, 3
Наклад 1000 примірників. Замовлення № 282
Цифрова гарнітура «Нат Гротеск»

Типограф Микола Ковальчук
Ілюстратор Олена Павлова

У наступному випуску

Юлія Стахівська про книгу «Борис Косарев. Харківський модернізм»

Лауреати літературного конкурсу «Смолоскипа»

